

STADTARCHIV MANNHEIM.

Archivalien-Zugang 22 / 19 80 Nr. 588

Haarlem 23 Maart 1918
Spruitentoschestr. 18.

Leër geachte Doktor Wicherit

In desen tyd heeft men behoefte zich te weten aan een vermomte ziel. Aan een, ~~aan~~ wie men weet, voelt dat zy de onse begrijpt, medervoelt met haar. In ik heb gezocht en gezocht, en langen tyd niet kunnen vinden. De eenige, onbetwistbare, was, aan de antagonistische zijde hart lichte te geven, in felle, stroomende woorden. Maar zoals gezegd, dat bevestigd niet.

In daar komt mij uw naam en uw persoon op eens voor den geest. Daarom schryf ik u. Maar allereerst, mijn welgemeende, hartelyke gelukwensen met het succes der Duitsche heldenzonen. Van morgen vroeg reeds wachte ik in spanning de courant. In toen ik het uitriep, de Duitschers zijn door de Engelsche lijnes heen gebroken" weerklonk uit drie slaapstrakken van vrouw, jongens en ons meisje een jubelend, hoera!

Het spreekt van zelf dat de laaghartige strek die de „stryders voor het recht" nu weder gevraagd hebben bij de talloze die zij deed in deze oorlog jaren bedreuen, en die ditmaal ons eens zo's gevoelig troffen dat wy die investen voelen, ertoe by hebben gedragen onze juichkreet nog hartelyker te over zijn. Maar zonder afken, Gij weet het, ware onse vrede ook spreekt en innig gewust, wijl wij overtuigd zijn dat de gerechtigheid, de ware, ditmaal segevierde over de huigelachtige vernij. Thans is onse bede, dat het succes volledig zij en dat 94 Duitschers niet dulst af.

laten alvorens de Vyand der menscheityte een
dracht verplutterd is.

Wat mij, die de Engelschen (als natie, niet als in
dividuen) heb lieven verachten, doordat in hem
psyche grondig leerde kennen, wat mij zozeer
geïnteresseert heeft is, dat Duitschland steeds over
een steeds weder, zich bereid verklaarde tot een
vrede door inschikkelijkheid harer zijds. Dat
waren voor ons zware dagen, want het antwoord
was steeds hoon, lasten en spot. In een ruile
machtig pers van enkele drieste klikken
hier ten onzent, balkte mede als gedroeven edels
op commando van hen die hem overloedig
over verschaften. Zy hebben ons arm volk ver-
giftigd en totaal verblint. Tot Gode zy dank
de "Strijders der gerechtigheid" zooger in het
nauw zaten dat zy plotseling hun ware
gebaarte vertoonden. Als straf is er
dekere reden van dankbaarheid dat zy ons
aldus mis handelden. Maar diep schaam-
rood heeft mijn kaken geverst, toen onze Re-
gering besloot den moed te missen, liever
alles op te offeren dan onze eer. Goddank
bleek toen dat het volk, en zelfs alle reeders
te Amsterdam en Rotterdam (in weet dit per-
soonlyk) in deze rooze van opbrengen, ~~de~~
Tegen onze Regering waren.

Er is een Engelsch spreekwoord dat zegt, "all
is fair in love and war"; en steeds hebben zy
naar deze stelregel gehandeld; steeds zullen
zy het blijven doen.

Twintig jaren heb ik onder en met hen geleefd.
Ik heb er mijn vrienden onder. Daarom mag
ik met grond beweren, dat ik hen ken, goed
ken, door en door.

Haten we in de niet. In deze drie en een half jaar
heb ik mijn best gedaan objectief te blijven. En voor
doover een mensch dat zijn Nam, ben ik het ge-
voest, ben ik het nog, en zal ik het blijven.

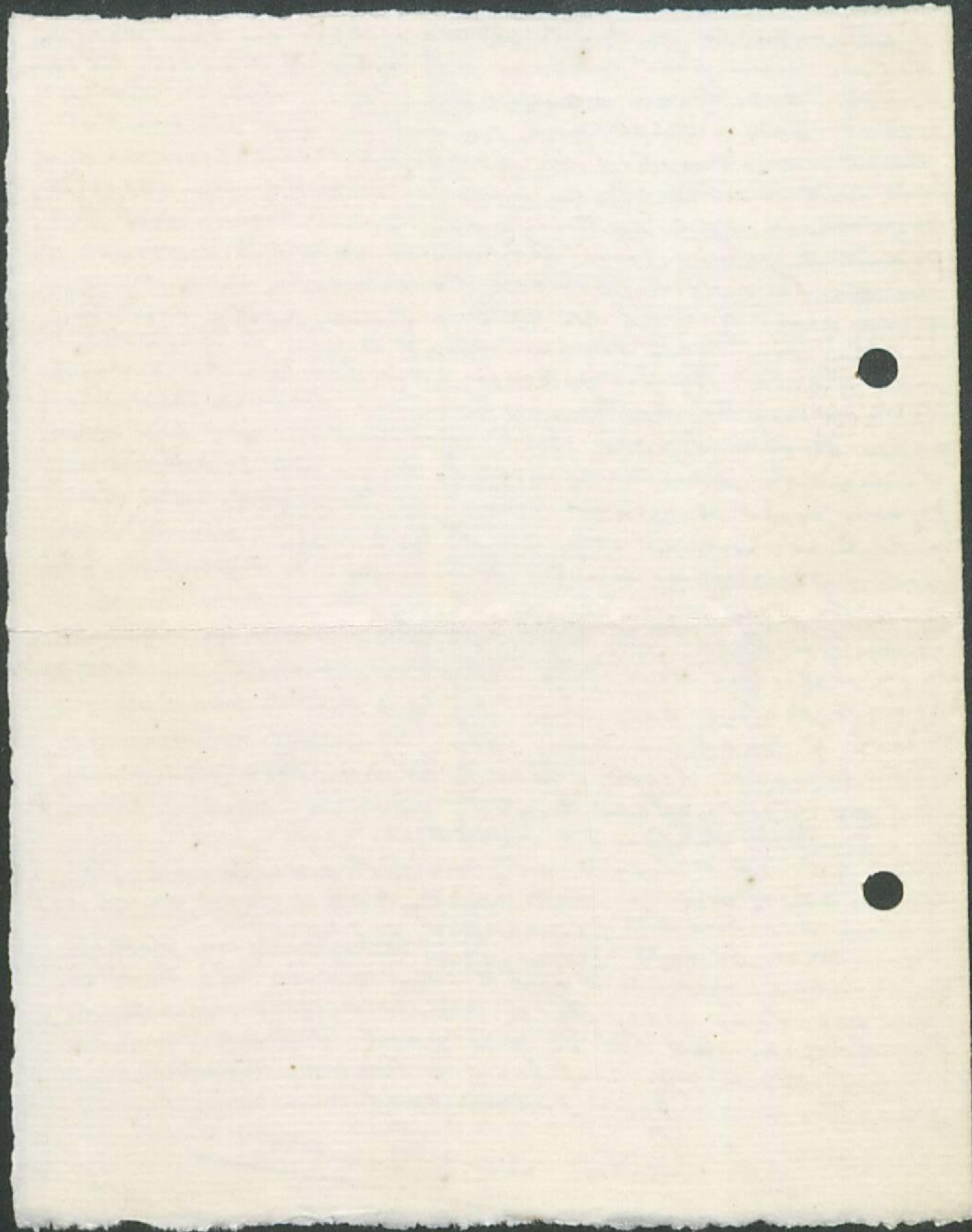
Juist daarom heb ik het recht om iemand
die uit natuurlijke aanleg steelt, een dief te
noemen of cleptomane, zonder iemand het
recht te geven mij hiervoor oordeel te noemen.

En de Engelsche psyche kennende, zou ik een
dringend beroep op de Duitsche natie willen
doen, om toch vooral niet meer te spreken
over vrede. Wij Germanen van het Continent zijn
helaas nog te sentimenteel en geloven dat als
men iemand goed doet, hij zelf ook zal waar-
deeren. Gy Duitschers zijt de facto vredelievend.
Maar juist daarom moet gy tegenover den En-
gelsman niet over vrede spreken voor hy ver-
keek verslagen is. En wanneer is hy dat? Zo-
dra hy zelf om vrede vraagt, wordien tijd
is hy het niet. In elke poging verzijdt om
voor dien tijd den strijd te beëindigen, in het op-
rechte verlangen om zoo spoedig mogelijk een
einde te maken aan deze vreselijke menschen-
hetacombe, heeft slechts een uitbreking en
zal ~~te~~ steeds slechts deze hebben, dat de oor-
log erdoor verlengd wordt.

Dit klinkt hard en „militaristisch“. Maar
het is dat is het niet. Het is zuiver op de
kale overdenkte waarheid gegrond.

Van uw plaats verzagen hoorden wy dat u
te Berlyn zijt. Het spijt mij dat ik daardoor niet
om en dan eens bij u kan komen aanloopen.
Wy hoopen dat het u goed gaat. Mijn vrouwe,
mijn kinderen zenden u warme hartelyke
groeten waarky ik gaarne nog die van uwe

Pauline.

Dr. F. WICHERT.

Berlin W. 10., den 18. April 1918.

Herkulesufer 11.

Herrn Jhr. Sandberg, Haarlem, Spruitenboschstr. 18.

Verehrtester Herr Sandberg.

Wenn ich meinem ehemaligen Wirkungskreis im Haag jetzt auch ziemlich entrückt bin, so freut mich doch jedes Zeichen, aus dem ich entnehmen darf, daß man meiner dort noch gedenkt und der deutschen Sache auch weiter in wahrer Gesinnung zugetan bleibt. Ein solches Zeichen, lieber Herr Sandberg, war auch Ihr ausführlicher Brief aus Anlaß der letzten deutschen Siege. Wenn ein Holländer liebt und haßt, dann, glaube ich, sitzt es wirklich in seiner innersten Seele. Das beweisen mir Ihre glühvollen Zeilen, beweist mir der wilde Jubel, den die Niederlage des holländischen Erbfeindes kurz nach dem schimpflichen Schiffsraub bei Ihnen und Ihren Kindern wachgerufen hat.

Sie haben ganz recht, einem solchen Feinde gegenüber ist Mildeherzigkeit nicht angebracht. Das fühlt jetzt wohl jeder in Deutschland, nachdem es klargeworden ist, daß die Westmächte den Kampf bis zum Äußersten und nicht den Frieden wollen. Doch dünkt mich dürfen politische Ziele wohl vom Haß begleitet, nicht aber durch ihn bedingt sein. Die kühle Abwägung aller

Bernhard, Zandberg, Baccien, Spiltenboscher. 18.

Umstände wird kein großer Staatsmann versäumen dürfen, wenn es gilt, einen geschlagenen Feind zum Abschluß von Verträgen zu bringen, in welchen eine Bürgschaft für die Zukunft liegt. Wir wissen nicht, wieviel noch nötig ist, um auch den Engländern gegenüber in die Lage zu kommen, diesen Grundsatz anzuwenden. Unbeschreiblich und ewig denkwürdig ist allerdings die Haltung unserer Truppen, Führer wie Mannschaften. Das wird man auch in Holland nicht verkennen.

Sollten Sie Lust haben, meinen Nachfolger zu besuchen, so bin ich überzeugt, daß er sich mit Ihnen ebenso gern unterhalten wird wie ich.

Indem ich Ihrer und Ihres Hauses gern gedenke, bin ich in Freundschaft

Ihr

sehr ergebener

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. The text appears to be organized into several paragraphs, with some lines starting with capital letters. The ink is dark but very faded, making it difficult to discern specific words or sentences.

